

	Силабус курсу ПІДПРИЄМНИЦТВО Ступінь вищої освіти – бакалавр Освітньо-професійна програма «Банківська справа, страхування та фондовий ринок» Галузь знань - D «Бізнес, адміністрування та право» Спеціальність D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» Рік навчання: I, Семестр: 1 Кількість кредитів: 4 Мова викладання: українська, вірменська
Керівник курсу к.е.н., доц. Ханумян Гаяне Лазрівна	
Контактна інформація: g.khanumyan@wunu.edu.ua	
Опис дисципліни Мета викладання навчальної дисципліни «Підприємництво» полягає у формуванні в студентів системи теоретичних знань і практичних навиків з філософії підприємництва, розуміння логіки та організації підприємницької діяльності, типології підприємництва, технології створення власної справи, ролі партнерських зв'язків і взаємодій та їх визначального впливу на розвиток суб'єктів підприємницької діяльності, ресурсного забезпечення, оцінки та аналізу результативності підприємницької діяльності, соціальної відповідальності бізнесу та ділової етики. Дисципліна «Підприємництво» є такою, що опирається на навчальний матеріал суміжних курсів теоретично-прикладного характеру, об'єднує цей матеріал в єдиний комплекс економічних знань. Студенти в процесі вивчення дисципліни з'ясовують для себе роль підприємництва у функціонуванні національної економіки. Вивчення курсу «Підприємництво» передбачає наявність систематизованих та ґрунтовних знань із суміжних дисциплін, цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.	

СТРУКТУРА КУРСУ

Години (лек./прак.)	Тема	Результати навчання	Завдання
4/1	1. Поняття підприємництва як виду господарської діяльності	Розуміння природи підприємництва як напряму провадження господарської діяльності. Теоретичні засади підприємницької діяльності, її види, цілі, принципи, функції в умовах інноваційної економіки та цифровізації економічних процесів.	Тести, дискусія, опитування
2/1	2. Управління підприємницькою діяльністю	Теоретико-методичні основи управління підприємницькою діяльністю в частині застосування	Тести, завдання з оцінки організаційних структур бізнесу

		принципів і методів, функцій, обґрунтування вибору організаційної структури, функціональних підрозділів.	
2/1	3. Планування підприємницької діяльності	Засвоєння процесів планування підприємницької діяльності (в т.ч. вміння та навички по розробці оперативних, тактичних та стратегічних планів.	Бізнес-симуляція «старт ап проект»
2/1	4. Бізнес-план в підприємництві	Розуміти сутність бізнес-планування у започаткуванні нового бізнесу та для реалізації інвестиційних цілей. Набути практичних компетенцій для підготовки бізнес-плану, його обґрунтування і презентації інвесторам. Освоїти методичні підходи для розрахунку показників бізнес-плану	Складання бізнес-плану, розрахунок показників бізнес-плану за розділами (план виробництва, маркетингу, фінансовий).
2/1	5. Моделі та способи підприємницької діяльності	Вивчення бізнес-процесів підприємницької діяльності, робота з матрицями ранжування, взаємозв'язків та відповідальності в бізнес-процесах. Класичні та інноваційні моделі підприємницької діяльності	Побудова бізнес-моделі
2/1	6. Кадрове забезпечення та оплата праці в підприємницькій діяльності	Опанувати знаннями в сфері формування персоналу, складання штатного розпису. Знати категорії персоналу, його склад та структуру. Методичні підходи в оцінюванні ефективності використання персоналу. Знати методику розрахунку показників продуктивності праці, нормування, розрахунок норм праці. Набути практичних навичок організації оплати праці, тарифної і безтарифної систем, методику розрахунку заробітної плати за різними системами. Опанувати системою мотивації праці.	Тести, задачі
2/1	7. Матеріальні ресурси в підприємницькій діяльності	Набути теоретико-методичних знань в частині формування та ефективного використання матеріальних ресурсів, їх видів та матеріально-речового складу. Розуміти сутність основних та оборотних засобів, зношення та перенесення ними вартості. Знати класифікацію основних та оборотних засобів. Вміти нараховувати амортизацію різними методами. Освоїти методичні підходи при розрахунку показників ефективності використання основних та оборотних засобів.	Тести, задачі
2/1	8. Нематеріальні ресурси та інтелектуальна власність в підприємстві	Опанувати знаннями в частині нематеріальних ресурсів: поняття, складу та ролі у забезпеченні ефективності підприємництва. Засвоїти поняття інтелектуальної власності,	Тести, задачі

		об'єктів і суб'єктів прав інтелектуальної власності, її розуміння як товару та нематеріального активу. Набути знання щодо об'єктів інтелектуальної власності їх правового захисту. Опанувати методики оцінювання вартості торгових марок.	
2/1	9. Фінансові ресурси та інвестиції в підприємницькій діяльності	Розуміти сутність фінансових ресурсів, їх видів, складу та джерел забезпечення. Набути знання щодо суті, складу, видів інвестицій (реальні та фінансові), необхідності інноваційно-інвестиційної діяльності у розвитку підприємницьких структур. Засвоїти методики розрахунку показників ефективності інвестиційних проєктів: чиста приведена вартість (NPV), індекс прибутковості (PI), період окупності (PBP), точка беззбитковості (BEP).	Тести, задачі
2/1	10. Якість продукції та її забезпечення в підприємстві	Опанувати теоретичними знаннями в частині забезпечення якості продукції, основ стандартизації та сертифікації. Засвоїти типи стандартів (міжнародні, національні, приватні). Ознайомитися із професійними організаціями в галузі управління якістю та можливостями імплементації систем управління якістю, безпечністю продукції HACCP. Набути знань щодо імплементації міжнародних систем управління якістю і безпечністю продукції в зв'язку з процесом вступу України до ЄС.	Тести, задачі
2/1	11. Інноваційна діяльність в підприємстві	Освоїти теорії розвитку інноваційного суспільства, економіки та бізнесу. Вивчити функції та типи інновацій, їх класифікаційну структуру. Опанувати етапи інноваційного процесу, його стадії та моделі. Освоїти особливості інноваційної діяльності в умовах цифровізації економічних процесів	Тести, задачі
2/1	12. Інноваційні проєкти та розвиток бізнесу	Засвоїти поняття, класифікацію, характеристики інноваційних проєктів та особливості його розробки та структуризації Опанувати новітні підходи до розуміння складових інноваційного проєкту, таких як об'єкти інтелектуальної власності; нові види техніки і технології; нові ресурсозберігаючі технології, призначені для поліпшення соціального і екологічного становища; нові підприємства. Засвоїти критерії кваліфікування та ідентифікування інноваційного продукту, чинники, які обмежують впровадження інноваційних проєктів.	Тести, завдання по впровадженню інноваційного проєкту в діючий бізнес
2/1	13. Витрати та ціноутворення в	Опанувати знаннями в сфері управління витратами в	Тести, задачі

	підприємницькій діяльності	підприємницькій діяльності. Розуміти сутність економічних та бухгалтерських витрат. Набути знань щодо економічної природи поточних та операційних витрат, маркетингових витрат. Набути практичних навиків укладання калькуляції та кошторисів витрат. Вивчити підходи до ціноутворення. Опанувати методикою формування і розрахунку оптових та роздрібних цін. Вивчити маркетингові підходи в ціноутворенні.	
2/1	14. Ефективність підприємницької діяльності	Засвоїти теоретичні підходи в оцінюванні результативності та ефективності підприємницької діяльності (в т.ч. в сфері маркетингової діяльності). Набути практичних компетенцій в методичних підходах до розрахунку: 1) показників результативності підприємницької діяльності (дохід від реалізації продукції (товарів, послуг); чистий від реалізації продукції (товарів, послуг); прибуток; чистий прибуток); 2) в оцінюванні впливу маркетингової діяльності на результативні показники. Знати економічну сутність та методичні підходи до розрахунку прибутку (валовий, чистий), рентабельності (виробництва, продаж, продукції).	Тести, задачі
2/-	15. Соціальна відповідальність бізнесу	Знати Концепцію соціальної відповідальності бізнесу, її принципи та напрями реалізації. Розуміти її роль для формування іміджу суб'єкта підприємницької діяльності	Тести, дискусії

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Апопій В.В., Серeda С.А., Шутовська Н.О. Основи підприємництва : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 324 с.
2. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці : Технодруk, 2019. 264 с.
3. Должанський І.З, Загорна Н.О. Бізнес-план: технологія розробки. К.: Центр учбової літератури. 2020. 380 с.
4. ДСТУ ISO 9004: 2018. Управління якістю. Якість організації. Настанови щодо досягнення сталого успіху. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=81206
5. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника, д.е.н., проф. О.І. Карінцевої. Суми : Університетська книга, 2021. 316 с.
6. Економіка підприємництва : підручник / за ред. Л.В. Фролової. Одеса : Бондаренко М.О., 2020. 708 с.
7. Карпюк Г.І. Основи підприємництва : навч. посібник для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. Київ, 2021. 108 с.

8. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посібник / І.А. Дмитрієв, І.М. Кирчата, О.М. Шершенюк. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 340 с.
9. Корпоративна соціальна відповідальність : навч.-метод. посібник / уклад.: Фінагіна О.В., Панкова Л.І., Павловська А.С., Гулак Д.В., Скибська К.О. Черкаси : ЧДТУ, 2019. 248 с.
10. Кушнір Р. Б-бізнес. Покрокова інструкція створення системного, ефективного і прописаного бізнесу в Україні. Київ : Коло, 2019. 432 с.
11. Михалюк Н. І. Планування діяльності підприємств: навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.
12. Національний проєкт. Дія. Бізнес. URL: <https://business.diia.gov.ua/>
13. Основи економічної грамотності та підприємництва: навч. посібник / Алексєєва С.В., Базиль Л.О., Байдулін В.Б., Гриценко І.А., Єршова Л.М., Закатнов Д.О., Орлов В.Ф., Сохацька Г.В. Житомир : Полісся, 2021. 248 с.
14. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : підручник / за заг. ред. І.М. Сотник, Л.М. Таранюка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572с.
15. Підприємництво: навч.посіб. / за ред. д-р екон. наук Собко О.М., проф., канд. екон. наук, доц. Бойчик І. М. Тернопіль: Економічна думка. 2023. 308 с.
16. Педько А. Основи підприємництва і бізнес культури : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури 2019. 168 с.
17. Приходько Д.О. Основи біржової діяльності: підручник. Харків: ФОП Бровін О.В., 2021. 280 с.
18. Словник економіста та підприємця / А.М. Туренко, І.А. Дмитрієв, О.С. Іванілов, І.Ю. Шевченко. Харків : ХНАДУ, 2018. 340 с.
19. Тягунова Н.М., Спориш О.А. Підприємництво і бізнес-культура. Кредитно-модульний курс: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2019. 118 с.

Основні законодавчо-нормативні акти:

1. Dyrektywy UE Corporate Social Responsibility. URL: <https://www.google.com/search?client=firefox-b-e&q=Dyrektywy+UE+Corporate+Social+Responsibility>
2. EU Strategy on Corporate Social Responsibility. URL: <https://www.switchtogreen.eu/eu-strategy-on-corporate-social-responsibility/>
3. EU4BUSINESS. URL: <http://eu4business.org.ua/> 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
4. Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. URL: <https://usr.minjust.gov.ua/content/free-search>
5. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
6. Закон України «Про інноваційну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-5#Text>
7. Закон України «Про публічні закупівлі». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n75>
8. Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>
9. Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» № 755-IV від 15.05.2003 р. з правками і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
10. Закон України «Про авторське право і суміжні права». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
11. Закон України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>
12. Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів та послуг». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>
13. Закон України « Про стандартизацію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text>
14. Кодекс законів про працю України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

15. Національний стандарт України. ДСТУ ISO 9001: 2015. Системи управління якістю. URL: https://dnaop.com/html/61390/doc-%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_ISO_9001_2015
16. Податковий кодекс України від 02.12.2010 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
17. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/66-2020-%D1%80#Text>
18. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року» від 10.07.2019 № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text>
19. Цивільний Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
20. Цілі сталого розвитку та Україна. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina>
21. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (втратив чинність)

Додаткова література:

1. Бондарук Т. Г., Бондарук І. С. (2020). Економічна природа організаційно-економічного механізму соціальної відповідальності бізнесу. Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. пр., № 1-2. С. 57-64. DOI: 10.31767/nasoa.1-2.2020.06
2. Грант «Власна справа». URL: <https://vlasnaspravagrants.com.ua/>
3. Гурочкіна, В., Будзинська, М. Циркулярна економіка: українські реалії та можливості для промислових підприємств. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2020. № 5. С. 52-64. DOI: 10.33244/2617-5932.5.2020.52-64.
4. Косович Б.І. Соціальне підприємництво в Україні: актуальні питання стаглювання. *Економіка та держава*. 2020. № 3. С. 77-81.
5. Національний орган інтелектуальної власності. Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій. URL: https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2024/09/Annual_Report-2023-web3.pdf
6. Офіційний сайт Державної регуляторної служби України URL: <http://www.drs.gov.ua>
7. Промислова власність у цифрах. Показники діяльності у сфері промислової власності. URL: <https://ukrpatent.org/atachs/promvlasnist-2020.pdf>
8. Портер М. Конкурентна стратегія. Техніки аналізу галузей і конкурентів / пер. з англ. Н. Кошманенко. Київ : Наш Формат, 2020. 424 с.
9. Руда М.В., Мирка Я.В. Циркулярні бізнес-моделі в Україні. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2020. Вип. 2. № 1. С. 107-121. URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-er/2020/jun/21886/st12.pdf>.
10. Сайт Дія. Бізнес Тернопіль – центр підтримки підприємців. URL: <https://business.diia.gov.ua/ternopil>
11. Собко О. М., Бойчик І. М., Крисоватий І. А., Смерека С.Б. Розвиток інтелектуального капіталу та управління інноваційними проектами в торгівлі. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 2. С. 7-16. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1991>
12. Собко О.М., Крисоватий І.А. Оцінювання впливу інтелектуального потенціалу на розвиток інноваційного підприємництва в Україні. *Економічний аналіз*. 2021. Том 31. № 2. С. 62-69. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/42684>
13. Собко О.М., Крисоватий І.А. Вдосконалення управління інноваційними проектами та поживлення інноваційної активності підприємств України. *Вісник економіки*. 2021. Вип. 3. С. 97-112. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua>
13. Собко О.М., Крисоватий І.А., Смерека С.Б. Впровадження інноваційних проектів з енергозбереження для посилення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. *Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2021. Випуск 1/2021. С.108-114. URL: https://unz.univer.km.ua/article/view/79_188-196
14. Собко О.М. Інноваційне підприємництво в умовах війни. *Підприємництво та логістика в умовах сучасних викликів*. Матеріали II Міжнародної наук.-практ. конференції. Тези доповідей (26- 28 травня 2022 р.) / Відп. ред. А. І. Крисоватий, Тернопіль, 2022. С. 86-88. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/45207>

15. Собко О.М., Стахурська С.Б. Розвиток інтелектуального потенціалу підприємства в умовах сучасних змін. *Економічний аналіз*, 2023. № 2 С. 194-201. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/5708/6565657249>
16. Собко О.М., Стахурська С.В. Оцінювання управління інтелектуальним потенціалом вітчизняних молокопереробних підприємств. *Сімдесят сьомі економіко-правові дискусії. Серія: Соціальні та гуманітарні науки*: матеріали Міжнародної мультидисциплінарної наукової інтернет-конференції, (м. Львів, Україна – м. Переворськ, Польща, 18-19 липня 2023 р.) / редкол. : О. Патряк та ін.; ГО «Наукова спільнота»; WSSG w Przeworsku. Львів: ФО-П Шпак В.Б. 111 с. ISSN 2522-963X
17. Український Національний офіс інтелектуальної власності та інновацій. URL: <https://nipo.gov.ua/publiczna-informatsiia/>
18. Шпак Н. О., Кісь. С. Я. Особливості формування системи менеджменту «розумними підприємствами». *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 42. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1652/1589>
19. Alekseieva K., Turchyn L., Sobko O., Stakhurska S. Intellectual Capital of Entrepreneurship: Inter-connections and ways of stimulating the development International. Journal of Scientific and Technology Research. 2020. Volume 9. Issue March 03. Pp. 7039-7043. URL: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216257726>
20. CDR Ukraine. URL: <https://csr-ukraine.org/about/>

ОЦІНЮВАННЯ

Підсумковий бал (за 100 – бальною шкалою) з дисципліни «Підприємництво» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
40%	40%	5%	15%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Тренінги	Самостійна робота
Оцінка за даний модуль визначається як середнє арифметичне за роботу на практичних заняттях за темами №1-12.	Підсумкова письмова робота за темами №1-12.	Визначається як середнє арифметичне за виконання завдань за темами № 6-14 тренінгу.	Оцінка за виконаний і представлений реферат або презентацію на вибрану тему.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

